

Egel in gras. Foto De Roest

Eerste resultaten Jaarrond Tuintelling

Zoogdieren in de tuin

Op de website 'Jaarrond Tuintelling' worden nu ruim een jaar waarnemingen verzameld van wilde dieren en planten in de Nederlandse tuinen. En met succes, want inmiddels worden uit enkele duizenden particuliere tuinen regelmatig waarnemingen doorgegeven. Ook zoogdieren worden geregeld gespot.

Stefan Vreugdenhil en Neeltje Huizenga

Na de lancering van de website werd er direct al volop geteld. Inmiddels zijn we ruim een jaar verder en begin juli 2016 (toen wij dit artikel schreven) waren er 7.014 actieve tellers, die in bijna 84.000 tellingen maar liefst 661 verschillende soorten hebben geteld. En dat binnen 11 verschillende soortgroepen.

Nieuwe tellers, groene tuinen

Omdat de Jaarrond Tuintelling erg laagdrempelig is, sluiten veel mensen zich aan die eerder zelden of nooit waarnemingen doorgaven. In totaal zijn er sinds de lancering al circa 40.000 zoogdierwaarnemingen doorgegeven. Dit is een aanzienlijk deel van de stroom aan waarnemingen van zoogdieren die de Zoogdiervereniging binnen krijgt. Het levert zelfs een groei op van zo'n 20-25% ten opzichte van de voorgaande jaren.

De telling levert niet alleen gegevens op over het voorkomen van soorten, maar uit navraag bij de tellers is bekend dat zij, enthousiast geworden over de waarnemingen in hun tuin, overgaan tot het diervriendelijk inrichten van de tuin. Op die manier zorgen zij dus voor een groter leefgebied van de verschillende (tuin-) soorten.

Zoogdieren tellen mee

Elke teller kan zelf kiezen voor welke soortgroep hij of zij waarnemingen doorgeeft. Zoogdieren staan op een mooie derde plaats: na de vogels en dagvlinders geven de meeste mensen ook zoogdierwaarnemingen door (meer dan 40%, zie figuur 1). Voor het verspreidingsbeeld van een aantal Nederlandse zoogdieren is de Jaarrond Tuintelling een goede aanvulling. Van een soort als de egel worden buiten tuinen vooral verkeersslachtoffers gezien. Met de Jaarrond Tuintelling willen we hier verandering in brengen, dit kan het verspreidingsbeeld verfijnen.

Meest getelde zoogdieren

De doorgegeven zoogdieren variëren van huismuis tot ree en van mol tot das. Er is zelfs een keer een bever doorgegeven! Maar het vaakst is de huiskat gemeld. Wij concentreren ons uiteraard op de wilde soorten, waarvan in figuur 2 de top 10 is te zien.

Een aantal soorten zit dicht bij elkaar. De hoge noteringen van de egel en eekhoorn zijn niet verrassend, maar wel belangrijk voor het totaalbeeld van de verspreiding van deze soorten. Tuinen zijn voor egels namelijk enorm belangrijke leefgebieden en in steden

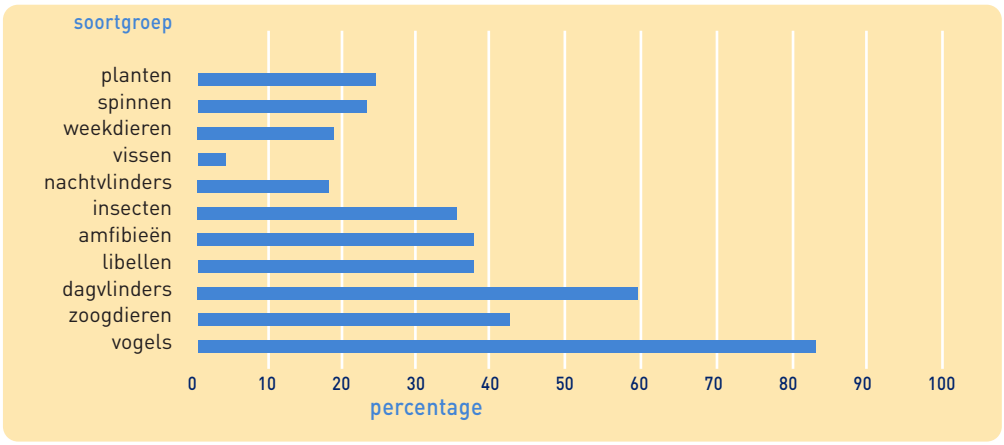

Figuur 1 **Per soortgroep is aangegeven welk percentage van alle aan de Jaarrond Tuintelling deelnemende tellers waarnemingen doorgeven. Tellers kunnen meerdere soortgroepen doorgeven.**

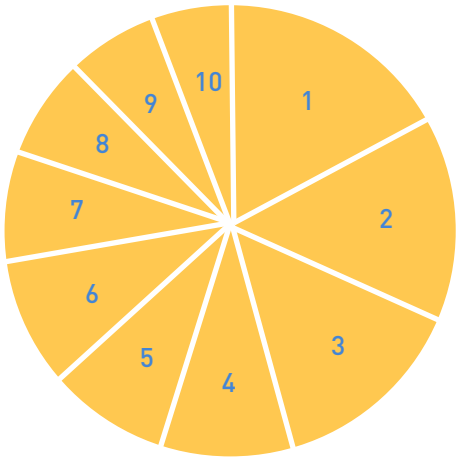

Figuur 2 **Top 10 van vaakst doorgegeven soorten vanaf de start van de Jaarrond Tuintelling op 22 maart 2015 en 1 juli 2016.**

1. Vleermuis (onbekend en gewone dwergvleermuis)
2. Egel
3. Eekhoorn
4. Huismuis
5. Mol
6. Bosmuis
7. Konijn
8. Haas
9. Veldmuis
10. Huisspitsmuis

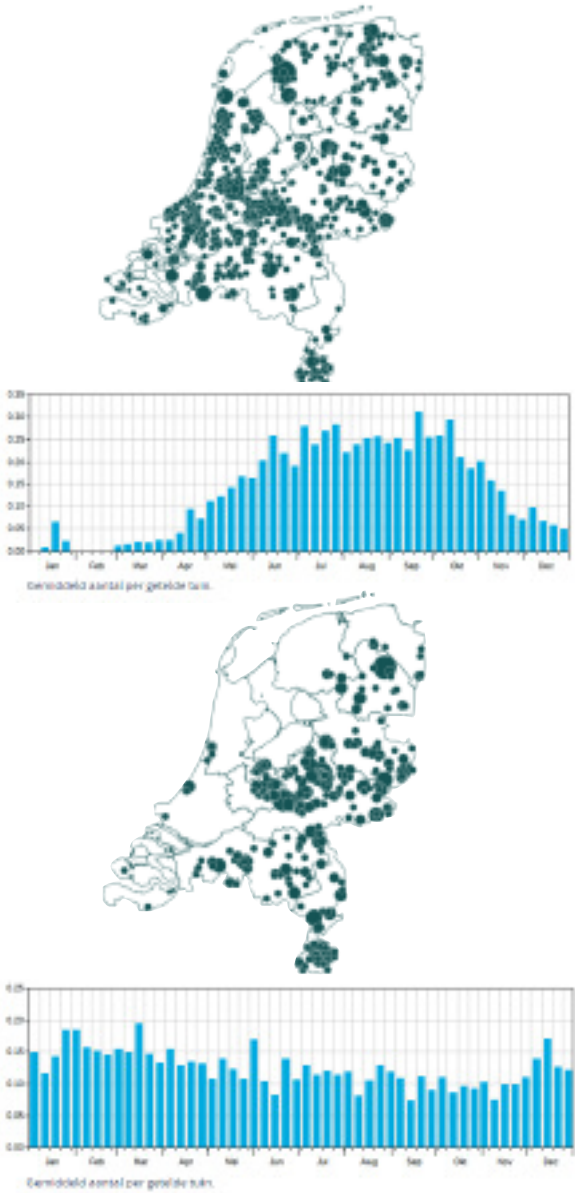

Figuur 3 **Seizoensverloop en landelijke spreiding van de doorgegeven waarnemingen van de egel (boven) en eekhoorn (onder).**

en dorpen leven meer egels dan in het buitengebied. Bovendien verwachten we over een aantal jaren nog beter het belang van tuinen voor deze soorten te kunnen onderbouwen.
Eerlijk is eerlijk, voor sommige soorten leent de Jaarrond Tuintelling zich minder goed. Vleermuizen worden vaak doorgegeven, maar de meeste deelnemers zullen deze soorten niet goed kunnen herkennen. Zonder geluidsopnamen zal het lastig zijn deze waarnemingen met zekerheid op naam te brengen. Maar ze kunnen wel aanwijzingen geven dat er kolonies in de buurt zijn, die dan verder onderzocht kunnen worden.

Seizoensverloop De tellingen leiden uiteraard tot een verspreidingsbeeld over het land, maar ook in de tijd. Dit wordt leuk geïllustreerd door de waarnemingen uit heel 2015 (voor 22 maart 2015 liep al een pilot) van egel en eekhoorn met elkaar te vergelijken. Het seizoensverloop bij de egel is duidelijk te zien, terwijl die voor de eekhoorn veel minder sterk is (figuur 3). Dit soort resultaten zijn eenvoudig via www.tuintelling.nl zelf te genereren, per soort en voor verschillende periodes. Het is zeker de moeite waard om hier eens een kijkje te nemen.

Doe ook mee! Het is belangrijk en zinvol om verspreid over het hele jaar te tellen, omdat we zo een beter beeld krijgen van welke soorten gebruik maken van tuinen. Door te blijven tellen, krijgen we ook meer zicht op de verschillen in verspreiding van soorten over de seizoenen en per regio. Bovendien doen we de telling landelijk op dezelfde manier, dus jouw tellingen leveren een belangrijke bijdrage aan het totaalbeeld. Dus doe ook mee, en meld de soorten uit jouw tuin het hele jaar door!
Om ook heel schuwe en nacht-actieve soorten te tellen, start de Zoogdiervereniging in samenwerking met de tuintelling het 'Wildcamera'-project. Daarbij worden tuintellers gevraagd een cameraval in hun tuin te plaatsen en de daarop gesignaleerde dieren door te geven. Een spannend nieuw element van de Jaarrond Tuintelling. Heb je als tuinteller geen cameraval? Vraag dan eens aan een natuurliefhebber in je omgeving of die een camera heeft. Veel succes!

Stefan Vreugdenhil werkt bij Vogelbescherming Nederland en Neeltje Huizenga bij de Zoogdiervereniging, waaruit zij meewerken aan de Jaarrond Tuintelling.

Wat is de Jaarrond Tuintelling?

Op 22 maart 2015 werd de Jaarrond Tuintelling gelanceerd tijdens een radio-uitzending van Vara's Vroege Vogels. Sindsdien kunnen alle Nederlanders mee doen met het op de kaart zetten van de wilde dieren en planten die in hun tuin leven. Hiervoor is een aantrekkelijke website (www.tuintelling.nl) gemaakt, waar op een eenvoudige manier waarnemingen kunnen worden doorgegeven uit de eigen tuin. Deelnemers kunnen van elkaars tellingen op de hoogte blijven via een tijdlijn. Op de site staan ook tips over herkenning van tuinsoorten en tips voor een natuurvriendelijke tuin. Er wordt nauw samengewerkt tussen Vogelbescherming Nederland, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Zoogdiervereniging, Vlinderstichting, RAVON, FLORON en Eis Kenniscentrum Insecten. Daarnaast zijn er verschillende mediapartners, zoals Groei&Bloei, IVN en Nature Today.

Meer weten?

Naast de literatuurverwijzingen en contactgegevens van de auteur(s) zetten we ook gerelateerde filmpjes, artikelen, rapporten en weblinks online. Kijk op **www.zoogdierwinkel.nl/Zoogdierdigitaal_27-3**